

Nou anys de deliri per una peça de museu

El 1991, un metge haitià de Cambrils demana la retirada del negre dissecat del museu Darder de Banyoles. Nou anys després, la peça és enterrada a Botswana.

Els banyolins no s'acaben de creure el que ha passat. Tots havien vist algun cop el negre i mai n'havien fet gaire cas. Per a ells, la seva ciutat havia de ser coneguda, en tot cas, per l'estany. Però va ser l'estany el que va por-

El negre, a la vitrina del Museu Darder de Banyoles.

tar indirectament a la polèmica del negre quan Banyoles va ser designada subseu olímpica de rem de 1992: el metge haitià Alphonse Arcelin, establert a Cambrils, va demanar a l'Ajuntament la retirada del boiximà.

Al principi, ningú no se'l va prendre seriosament. L'Ajuntament li va contestar que la peça no havia ofès mai ningú i que hi ha restes humanes en molts museus del món. Però allò no era el final, sinó el principi. Arcelin va involucrar en l'afer l'Organització d'Unitat Africana, la Unesco, el Senegal, el COI i la Generalitat. Jordi Pujol va intentar que el negre fos retirat durant els Jocs Olímpics i que Arcelin callés, però no ho va aconseguir. I després dels Jocs, l'afer va tornar a esclatar l'octubre de 1996, quan el Senegal va exigir al ministeri d'Afers Estrangers espanyol la repatriació del negre.

Arribat aquest moment, els banyolins havien convertit el boiximà en una peça fonamental del seu orgull local: samarretes reivindicatives i tota mena de campanyes volien evitar-ne la repatriació. L'alcalde, Joan Solana, continuava opinant que Arcelin feia demagogia, que el Darder era un botó de mostra dels museus del segle XIX i que Banyoles —amb un miler de gambians— no era racista; però no podia més. L'escàndol del carnaval de 1997, amb un cartell que satiritzava la polèmica, va precipitar la retirada del boiximà al magatzem. Arcelin havia presentat una demanda contra l'Ajuntament, i la Unesco es va mostrar partidària d'incinerar o repatriar el negre. Solana va començar a negociar la capitulació de Banyoles, però la seva obsessió de no convertir el trasllat del boiximà a l'Àfrica en un espectacle i

d'esperar la derrota judicial d'Arcelin va allargar el procés. Al final, va haver de ser l'alcalde sorgit de les eleccions de 1999, Pere Bosch, qui completés els tràmits, tot i que el seu partit, ERC, sempre s'havia oposat frontalment a la repatriació. El 5 d'octubre de 2000, en una gran cerimònia amb Arcelin en un lloc d'honor —el que Solana volia evitar—, les restes del negre van ser enterrades en un parc de la capital de Botswana, Gaborone. En la darrera escena, encara hi va cabre l'últim toc d'un deliri internacional de nou anys: el va posar l'ambaixador espanyol, justificant-se amb malaptesa —el cadàver del negre no va ser robat per espanyols, sinó pels germans francesos Verraux, va dir— per rebatre els atacs verbals de les autoritats africanes.

Sílvia Barroso

Fòrum de teatre i factoria de les arts

16è Fòrum de Teatre i 7a Factoria de les Arts. Olot, de l'11 al 22 d'octubre de 2000.

A la ciutat d'Olot s'ha celebrat, un any més, un dels esdeveniments més interessants que es fan a les comarques gironines quant a teatre i art, i que sembla força consolidat atès el nombre d'edicions realitzades. Inicialment el públic interessat era ben reduït, com succeeix quan les manifestacions artístiques o escèniques transgredeixen, i a voltes notablement, uns canons determinats. De totes maneres s'ha de posar de